

Asia: VN/35254/2025

Luonnos ohjeeksi riskinarviointiin ja viranomaistoimintaan tapauskohtaisessa EEJ-menettelyssä (RASTERI)

Luku 1 Johdanto

Yleiskommentit lukuun 1

SBB pitää erittäin tärkeänä, että Suomi tavoittelee asemaa kiertotalouden edelläkävijämaana ja tunnistaa kiertotalouden merkityksen huoltovarmuudelle. On myönteistä, että johdannossa todetaan uusiomateriaalien elinkaarenaikaisten ympäristövaikutusten voivan olla ensiomateriaaleja vähäisempiä. Tämä luo perustellun pohjan kierrätysmateriaalien ja kierrätyslannoitteiden edistämiselle.

Samoin SBB pitää tärkeänä, että muistiossa tunnistetaan neitseellisiin materiaaleihin ja raaka-aineisiin liittyvät mahdolliset ympäristö- ja terveysriskit, eikä riskejä liitetä yksinomaan materiaalin jäteluonteeseen.

Muistiossa asetettu tavoite kehittää riskinarviointikehikko tapauskohtaisen EEJ-menettelyn ennakoitavuuden ja toimeenpanon tueksi sekä selventää viranomaisten tehtäviä ja toimivaltoja jäte-tuote-kemikaali-rajapinnoilla on erittäin kannatettava. On ensisijaisen tärkeää, että nämä tavoitteet myös konkretisoituvat käytännössä ja kehikko osoittautuu toimivaksi. SBB pitää tärkeänä, että tätä kehitystyötä on tehty ja pitää tärkeänä, että kehitystyötä jatketaan myös jatkossa.

SBB katsoo, että riskinarviointikehikkoa tulisi soveltaa tasapuolisesti kaikkiin jätevirtoihin. Keskustelu erillisestä kierrätyslannoitteiden tuotteistamiseen liittyvästä työstä herättää kysymyksen siitä, miten kehikkoa on tarkoitus hyödyntää kierrätyslannoitteiden osalta. Tältä osin tarvitaan selkeytystä.

Luku 2 Toimivalta- ja rajapintakysymykset

Yleiskommentit lukuun 2

SBB pitää tärkeänä, että toimivalta- ja rajapintakysymyksiä käsitellään selkeästi, sillä ne ovat käytännössä olleet merkittäviä epävarmuustekijöitä EEJ-menettelyissä.

Kommentit alalukuun 2.1 EU-säätely

Luonnoksessa todetaan, että EU:n lannoitevalmisteasetuksessa ((EU) 2019/1009) säädetään siitä, milloin EU-lannoitevalmisteiksi luokiteltavat jäteperäiset tuotteet lakkaavat olemasta jätettä. SBB katsoo, että tässä yhteydessä tulisi täsmentää selkeästi, ettei EU-tason säätely estä kansallista EEJ-menettelyä kierrätyslannoitteille.

Kommentit alalukuun 2.2 Kansalliset asetukset

SBB katsoo, että muistiossa tulisi selkeästi todeta tarve antaa myös tietyille kierrätyslannoitteille oma EEJ-asetus, joka yhtenäistäisi jätestatuksen päättymisen arviointiperusteet. Tämä lisäisi ennakoitavuutta ja yhdenmukaisuutta.

Kommentit alalukuun 2.3 Tapauskohtainen säätely

Tapauskohtaisen säätelyn pitäisi pitkällä aikavälillä rajautua vain niihin jakeisiin, joille kansallinen EEJ ei ole mahdollinen tai tarkoituksenmukainen. Kuitenkin niin kauan, kun kansallisia asetuksia on vain rajatusti, tulee tapauskohtaisten päätösten määrä olemaan korkea. On erityisen tärkeää varmistaa käsittelyjen ja päätösten yhdenvertaisuus alusta asti ja tarjota selkeää ohjeistusta sekä toiminnanharjoittajille että viranomaisille.

Luku 3 Toimivalta- ja rajapintakysymykset

Yleiskommentit lukuun 3

SBB pitää tärkeänä, että säätelyrajapinnat ja viranomaisten roolit on määritelty selkeästi ja ennakoitavasti.

Kommentit alalukuun 3.1 Johdanto

-

Kommentit alalukuun 3.2 Säätelyrajapinnat ja viranomaisen roolit

Luonnoksessa todetaan, että EEJ-päätöksenteossa on ollut haasteita arvioida, milloin aine tai esine täyttää vastaaviin tuotteisiin sovellettavien säännösten ja standardien vaatimukset. Erityisesti jäte- ja lannoitevalmistesäätelyn rajapinnat on koettu ongelmallisiksi. SBB katsoo, että näiden rajapintojen selkeyttäminen on välttämätöntä, jotta toiminnanharjoittajat voivat ennakoida vaatimuksia.

Ruokavirasto roolin tulee olla selkeästi määritelty. Ruokavirasto valvoo elintarvikkeiden turvallisuutta ja laatua, eläinten terveyttä ja hyvinvointia, kasvinterveyttä sekä maa- ja metsätalouden tuotantoon käytettäviä lannoitevalmisteita. Valvonnan ei tule ulottua lannoitelainsäädäntöä laajemmalle ellei toisin linjata.

Luonnoksessa todetaan, että ympäristölupa- tai valvontaviranomaisen tehtävänä ei ole arvioida aineen tai esineen tuotelainsäädännön mukaisuutta yksittäisten tuotevaatimusten näkökulmasta. SBB pitää tätä kirjausta erittäin tärkeänä ja selkeyttävänä.

Laadunvarmistusjärjestelmän osalta luonnoksessa korostetaan kolmannen, akkreditoidun osapuolen roolia kansallisissa EEJ-asetuksissa. SBB näkee riskin päällekkäisestä sääntelystä, sillä lannoitelainsäädäntö jo edellyttää laatujärjestelmää. Hallinnollista taakkaa ei tule lisätä kohtuuttomasti. EEJ-menettelyssä edellytettävän laadunvarmistuksen tulee olla yhteensopiva lannoitelainsäädännön vaatimusten kanssa, tämän kirjaaminen tekstiin on kannatettavaa.

Lisäksi luonnoksessa todetaan, että lupaviranomainen voi edellyttää laadunvarmistusjärjestelmän sertifiointia. SBB katsoo, että tällaisen mahdollisuuden soveltamisalaa ja perusteita tulisi täsmentää, jotta vaatimukset ovat ennakoitavia.

3.2.5 Jätteesiirtoviranomainen

Luonnos ei huomioi sitä, että on olemassa myös sivutuotelainsäädännön mukaisia sivutuotteita, joilla on oma tuonti- ja vientimenettelynsä.

Kommentit alalukuun 3.3 Rajapinnat käytännössä

Selkeyden vuoksi olisi hyvä todeta nimenomaisesti, ettei mädätteelle ja kompostille edellytetä REACH-rekisteröintiä.

SBB pitää hyvänä, että luonnoksessa täsmennetään lannoitevalmisteiden mahdollisuus saada EEJ-status joko EU-tasolla tai kansallisesti.

Luonnoksessa todetaan, että jätestatuksen päättymisen edellytyksenä olisi kansalliselle lannoitevalmisteelle asetettujen vaatimusten täyttäminen. SBB katsoo, että yleinen linjaus, jonka mukaan kierrätyslannoitteiden käyttö ei edellytä ympäristölupaa, tulisi tuoda selkeästi esiin.

Riskinarvioinnin ei tule asettaa EU-asetusta tiukempia vaatimuksia, koska tuotestatus saavutetaan jo EU-sääntelyn mukaisesti hyväksyttävällä riskitasolla.

3.3.4 Lannoitevalmistesääntely

Lannoitevalmisteen aiotun materiaalin kohdalla on tärkeää täsmentää, viitataan vaatimusten täyttämiseen lannoitevalmisteen (tuoteluokka) vai lannoitevalmisteen ainesosan (ainesosaluokka) vaatimukseen. Lannoitelainsäädännön mukaisesti lannoitevalmiste koostuu ainesosista. Jokaisen käytettävän raaka-aineen tulee täyttää sovellettavan ainesosaluokan vaatimukset, jotka eivät välttämättä ole samat kuin lopullisen tuoteluokan vaatimukset. Valmis lannoitevalmiste voi koostua useista ainesosaluokista tai tuotantoeristä raaka-ainetta. Lannoitelainsäädännön näkökulmasta kohtuutonta vaatia, että jokainen raaka-aine yksin täyttäisi lannoitevalmisteen vaatimukset.

Ympäristösuojelulain 32 § (sivulla 21) on erittäin epäselvä kierrätyslannoitteiden käytön ja hyödyntämisen näkökulmasta, käytännössä ainoastaan käsitelty jätevesiliete on selkeästi määritelty. Erityisesti jää epäselväksi, mihin luokkaan esimerkiksi biokaasulaitoksella käsitelty lanta tai kasvibiomassoihin perustuvat tuotteet sijoittuvat sääntelyn näkökulmasta. SBB katsoo, että kohtaa olisi tarpeen täsmentää siten, että biokaasulaitoksella käsiteltyjen agribiomassojen asema kuvataan selkeästi, jotta näiden materiaalien tulkinta suhteessa lainsäädäntöön on yksiselitteistä. Pykälä 32 on epäselvä myös esimerkiksi biojätteistä valmistetun kierrätyslannoitteen osalta.

Luku 4 Riskinarviointi tapauskohtaisessa EEJ-päätöksenteossa

Yleiskommentit lukuun 4

SBB arvioi, että esitetty malli vaikuttaa hallinnollisesti raskaalta toiminnanharjoittajille. On varmistettava riittävä ohjeistus ja tuki sekä se, ettei toimijoilta edellytetä kohtuuttomia tai mahdottomia selvityksiä. Erityisesti pienten toimijoiden osalta jää nähtäväksi, onko menettely toteutuskelpoinen. Tästä syystä sujuva EEJ-asetus kierrätyslannoitteille olisi tarpeellinen.

Kommentit alalukuun 4.1 Johdanto

Luonnoksessa esitetään, että toiminnanharjoittajan tulee tunnistaa jätteen hyödyntämiseen liittyvät terveys- ja ympäristöriskit, arvioida niiden hyväksyttävyyden ja esittää riskienhallintakeinot. Kierrätyslannoitteiden terveys- ja ympäristöriskejä on jo arvioitu kattavasti jäte-, ympäristönsuojelu- ja lannoitelainsäädännöissä. SBB ei pidä tarkoituksenmukaisena, että vastuu kierrätyslannoitteisiin liittyvien riskien arvioinnista siirrettäisiin yksittäisille toiminnanharjoittajille. Riskienhallintaan liittyvien laatuvaatimusten asettaminen ja vaatimusten täyttämisen valvonta kuuluu lähtökohtaisesti lainsäätäjälle ja raja-arvot riskien hallintaan löytyy jo lannoitevalmisteasetuksesta. SBB katsoo, että lannoitelainsäädännön mukaisten vaatimusten tulisi tältä osin olla riittäviä kierrätyslannoitteiden kohdalla. Mikäli toiminnanharjoittajan tulee kuitenkin toteuttaa riskinarviointi, siihen on oltava riittävät ohjeet, se ei voi koitua hallinnollisesti raskaaksi tai kustannuksiltaan kohtuuttomaksi ja viranomaisen arviointikriteerit selvityksen laadulle ja laajuudelle on oltava selkeät ja yhdenmukaiset.

Kommentit alalukuun 4.2 Riskinarviointiprosessi

Luonnoksessa todetaan, ettei lannoitelainsäädäntö tai maa- ja kiviaineksin koskeva sääntely kata kaikkia mahdollisia haitta-aineita tai epäpuhtauksia. SBB kuitenkin huomauttaa, että EU:n lannoitevalmisteasetus ei juurikaan aseta kansallista sääntelyä tiukempia haitta-ainevaatimuksia. Kansallisen sääntelyn ei tule muodostua EU-sääntelyä tiukemmaksi ilman selkeää perustetta. Kierrätyslannoitteiden terveys- ja ympäristöriskiä on jo arvioitu kattavasti jäte-, ympäristönsuojelu- ja lannoitelainsäädännöissä. EU ja kansallinen lannoitelainsäädännön laadinnan yhteydessä on määritelty keskeisimmille haitta-aineille ja epäpuhtauksille riskejä ja asetettu näiden pohjalta raja-arvoja.

Kommentit alalukuun 4.3 Riskien tunnistaminen ja määrittäminen

SBB katsoo, että toiminnanharjoittajille tulisi laatia selkeät listaukset tarvittavista analyyyseista. SBB katsoo, että uhkana on kaksinkertainen sääntely, sillä EU ja kansallinen lannoitelainsäädännön laadinnan yhteydessä on määritelty keskeisimmille haitta-aineille ja epäpuhtauksille riskejä ja asetettu näiden pohjalta raja-arvoja.

Luonnoksessa esitetään, että jokainen käyttöskenaario on arvioitava erikseen. Esitetyn riskinarviointiprosessin soveltaminen jokaisen kierrätyslannoitteen ja valmistajan kohdalla olisi hallinnollisesti erittäin raskasta. Kierrätyslannoitteita on koskien jo käytössä laaja säädöskehikko. Lannoitelainsäädäntö sisältää jo keskeiset elementit EEJ-menettelyn osalta kuten lopputuotteelle asetetut vaatimukset, laatujärjestelmävaatimukset, sallitut hyödyntämismenetelmät sekä laajat ennako- ja jälkivalvontamenettelyt. Lisäksi jätelainsäädäntö luo selkeät rajaukset mm. käsiteltäville jätevirroille, niiden käsittelylle, varastoinnille ja kuljetuksille. Ympäristönsuojelulainsäädäntö asettaa laajat ympäristölupa- ja valvontavelvoitteet jätteiden kierrätystoiminnoille. Näiden lisäksi nitraattidirektiivin ja fosforiasetuksen kautta varmistetaan lannoitteiden turvallinen käyttö. Sivutuotelainsäädäntö tuo myös omat reunaehdot lajitteluun, keräykseen, kuljetukseen ja kierrätykseen ja hyödyntämiseen. Tämä tulisi huomioida riskinarvioinnissa.

Lisäksi jää epäselväksi, kenen vastuulla jätteen riskien tunnistaminen lopullisesti on. Vastuunjaon tulee olla selkeä (luku 4.3.1).

SBB:n arvion mukaan luonnoksessa jää epäselväksi, mikä olisi esimerkiksi biojätepohjaisille kierrätyslannoitteille tarkoitettu vertailutuote (luku 4.3.4.2), ja vertautuisiko ne lannoitelainsäädännön mukaisiin valmisteisiin.

Kommentit alalukuun 4.4 Tapauskohtainen riskinarviointi

-

Kommentit alalukuun 4.5 Laadunvarmistus ja laadunvarmistusjärjestelmä

Luonnoksessa todetaan, että EEJ-päätöksen tekevä viranomainen päättää viime kädessä laadunvarmistusjärjestelmän sisällöllisistä vaatimuksista. SBB korostaa, että vaatimusten tulee olla linjassa lannoitelaisissa säädetyn laatujärjestelmän kanssa eikä päällekkäistä hallinnollista taakkaa tule syntyä.

Luku 5 Tapausesimerkit

Yleiskommentit lukuun 5

-

Kommentit alalukuun 5.1 Kemikaalijätteet ja niiden seokset

-

Kommentit alalukuun 5.2 Maanvaraisesti sijoitettava jäteperäinen materiaali

-

Korkeela Olivia
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry